

הסטוריה כלכלית באפריקה: ד"ר רעות ברק וויקס (192-1-0044)

שנה"ל תשע"ד, סמסטר ב', ימי שני, 8:15–9:45, בניין 72, כיתה 489

שעת קבלה: ימי שני, על פי קביעה מראש בלבד

פרטי התקשרות: [reut.barak1@mail.huji.ac.il](mailto:reut.barak1@mail.huji.ac.il)

הקורס בוחן את ההסטוריה של יבשת אפריקה בעת החדשה מבחינת כלכלית, תוך שימת דגש על התקופה הקולוניאלית וסחר העבדים, הגורמים הכלכליים להם והשפעתם על פיתוח כלכלי, תהליך קבלת העצמאות במדינות השונות והקשר בין המערך הפוליטי במדינה לפיתוח כלכלי. בנוסף לבחינת מספר מקרי בוחן, נבדוק את פעילויותיהם של גופים בנ"ל באפריקה בעקבות משבר החוב של שנות השמונים.

דרישות הקורס:

נוכחות חובה בשיעורים, הגשת תרגיל אמצע (30% מהציון הסופי) ועבודה מסכמת (70% מהציון הסופי). תרגיל האמצע הינו חיבור, שבו עליכם לענות על שאלה אחת מרשימת השאלות המופיעות בסוף הסילבוס. המענה לשאלה צריך לכלול לפחות ארבעה מקורות אקדמיים ולא לעלות על 2000 מילים. יש להגיש את תרגיל האמצע עד 27-04 למזכירות החוג בעותק קשיח.

קריאה לקורס:

רשימת הקריאה שלפניכם מאפשרת לכם יצירת בסיס ידע בנוסף לדיון בשיעור. כהכנה לכל שיעור הנכם נדרשים לקרוא את הקריאה המודגשת בקו תחתון. חלק ממקורות הקריאה מופיעים באתר הקורס.

ספרים מומלצים:

Collier, Paul (2007), *The bottom billion: why the poorest countries are failing and what can be done about it*, New York: Oxford University Press

Todd J. Moss (2011 edition). *African development* (1<sup>st</sup> or 2<sup>nd</sup> Ed). London, Lynne

Rienner

מבנה הקורס:

שיעור 1: כלכלת אפריקה בין המאות 18-15: אפריקה כספקית עבדים (2014-3-3)

קריאה:

Lovejoy, Paul E. (2012), "Transformations in Slavery: A History of Slavery in Africa", specifically Chapter 1: Africa and Slavery. Cambridge University Press

נחמיה לבציון, יקותיאל גרשוני (2003) "צמיחת המדינות החדשות באפריקה: מבוא להסטוריה של

אפריקה", יחידה 1: פרקים 4,7, האוניברסיטה הפתוחה

שיעור 2: השפעת סחר העבדים על מדינות אפריקה והקריביים (10-3-2014)

קריאה:

Lovejoy, Paul E. (1989), "The impact of the Atlantic slave trade on Africa: A review of the literature", *The Journal of African History*, 30:3, 365-394

Nunn, Nathan (2007), "The long term effects of Africa's slave trades", NBER Working paper series 13367

Whatley, Warren C. (2012), "The trans-Atlantic slave trade and the evolution of political authority in West Africa", African Economic History Working Paper Series, 13/2013

שיעור 3: המהפכה התעשייתית: גורמים והשלכות על אפריקה והעולם (17-3-2014)

קריאה:

Harley, C. Knick (2011), "Slavery, the British Atlantic Economy and the Industrial Revolution", Presented at A Centenary Conference: "New Perspectives on the Life and Work of Eric Williams," St. Catherine's College, Oxford University September 24-25, 2011

McCloskey, Deidre: <http://www.youtube.com/watch?v=WCLfai3kWoU>

McCloskey, Donald, (1981), "1780-1860: a survey", in Roderick Floud and Donald McCloskey (eds.) The Economic history of Britain since 1700, Cambridge University Press

שיעור 4: כלכלת אפריקה לפני עידן הקולוניאליזם (24-3-2014)

קריאה:

נעמי חזן, נורית השמשוני-יפה, אלה קרן (2003) "צמיחת המדינות החדשות באפריקה: קולוניאליזם ודה

קולוניזציה באפריקה". יחידה 2, פרקים ראשונים, האוניברסיטה הפתוחה

שיעור 5: פיתוח כלכלי באפריקה בתקופה הקולוניאלית (31-3-2014)

קריאה:

Bolt, Jutta and Ellen Hillbom, (2013), "Social structures and income distribution in colonial SSA: The case of Bechuanaland Protectorate 1936-1964", *African economic history working paper series*, 12/2013

Lonsdale, John and Bruce Berman (1979), "Coping with the Contradictions: The Development of the Colonial State in Kenya, 1895-1914", *The Journal of African History*, 20:4, pp. 487-505

Moradi, Alexander et al (2013), 'Heights and development in a cash-crop colony: living standards in Ghana, 1870-1980', *African economic history working paper series*, 7/2013

Njoh, Ambe J. (2008), "Implications for Africa's transportation systems for development in the era of globalization", *The review of black political economy*, 35:4, pp. 147-162

Rodney, Walter (1973), "How Europe underdeveloped Africa", chapter 6. Bogle-L'Ouverture Publications, London and Tanzanian Publishing House, Dar-Es-Salaam

שיעור 6: התאוריה המוסדית, הגאוגרפיה וההפיכה: השפעת השליטים על המערך המוסדי במדינות שונות (2014-4-4)  
קריאה:

Acemoglu, Daron, Johnson Simon and James A. Robinson, (2001), "The Colonial origins of comparative development: An empirical investigation", *The American Economic Review*, 91:5, pp. 1369-1401

Acemoglu, Daron, Johnson Simon and James A. Robinson, (2002), "Reversal of fortune: geography and institutions in the making of the modern world income distribution", *The quarterly journal of economics*, 117:4, pp. 1231-1294

Easterly, William and Ross Levine (2003), "Tropics, germs, and crops: how endowments influence economic development", *Journal of Monetary Economics*, 50, 3-39

Sachs, Jeffrey D. and Andrew M. Warner (1997), Sources of Slow Growth in African Economies, *Journal of African Economics*, 6:1, 335-376

שיעור 7: בין עצמאות למלחמת אזרחים: השפעות כלכליות (2014-4-7)  
קריאה:

Collier, Paul and Anke Hoeffler, (2002), "On the Incidence of Civil War in Africa", *Journal of Conflict Resolution*, 46: 13

Collier, Paul and Jan Willem Gunning (1999), "Why Has Africa Grown Slowly?", *The Journal of Economic Perspectives*, 13:3, pp. 3-22

Easterly, William and Ross Levine (1997), "Africa's growth tragedy: policies and ethnic divisions", *The Quarterly Journal of economics*, November 1997

Head, Keith et al (2010), "The erosion of colonial trade linkages after independence", *Journal of international economics*, 81, pp. 1-14

Mbaku, John Mukum, (2003), "Entrenching economic freedom in Africa", *Cato Journal*, 23:2, pp. 217-225

שיעור 8: דמוקרטיה, דיקטטורה וצמיחה כלכלית: מה בא קודם? (28-04-2014)

קריאה:

Ake, Claude (1991), "Rethinking African Democracy", *Journal of Democracy*, 2:1, pp. 32-44

Barro, Robert J. (1996), "Democracy and growth", *Journal of economic growth*, 1, pp. 1-27

Bratton, Michael and Eric C. C. Chang (2006), "State Building and Democratization in Sub-Saharan Africa: Forwards, Backwards, or Together?", *Comparative Political Studies*, 39, 1059

Plumper, Thomas and Christian W. Martin, (2003), "Democracy, government spending and economic growth: A political-economic explanation of the Barro-effect", *Public Choice*, 117, pp. 27-50

Ross, Michael (2006), "Is democracy good for the poor?", *American Journal of Political Science*, 50:4, Pp. 860-874

שיעור 9: אפרטהייד ופוסט-אפרטהייד בדרום אפריקה: השפעות כלכליות ופיתוח כלכלי (2-5-2014)

קריאה:

Aliber, Michael (2003), "Chronic poverty in South Africa: incidence, causes and policies", *World Development*, 31:3, pp. 473-490

Carmody, Pádraig (2002) "Between Globalisation and (Post) Apartheid: The Political Economy of Restructuring in South Africa", *Journal of Southern African Studies*, 28:2, 255-275

Coovadia, Hoosen, et al (2009), "The health and health system of South Africa: historical roots of current public health challenges", *The Lancet*, 374

Habib, Adam and Vishnu Padayachee, (2000), "Economic policy and power relations in South Africa's transition to democracy", *World Development*, 28:2, pp. 245-263

Kaempfer, William H. and Michael H. Moffett (1988), "Impact of anti-Apartheid sanctions on South Africa: some trade and financial evidence", *Contemporary Policy Issues*, 4, pp. 118-129

שיעור 10: קונגו: בין הקולוניאליזם בעבר להתערבויות בינלאומיות בהווה (12-5-2014)

קריאה:

Buelens, Frans and Stefaan Marysse (2009), "Returns on investments during the colonial era: the case of the Belgian Congo", *The economic history review*, 62:1, pp. 135-166

Exenberger, Andreas and Simon Hartmann (2007), "The vicious cycle of exploitation by world market integration: lessons from the Congo", in: *The dark side of globalization*

Jewsiewicki, B. (1977), "The Great Depression and the Making of the Colonial Economic System in the Belgian Congo", *African Economic History*, No. 4, pp. 153-176

Moore, David (2001) "Neoliberal globalisation and the triple crisis of 'modernisation' in Africa: Zimbabwe, the Democratic Republic of the Congo and South Africa", *Third World Quarterly*, 22:6, 909-929

Ndikumana, Leonce and Kisangani Emizet (2003), "The economics of Civil War: the case of the DRC", PERI Working paper series, #63

שיעור 11: משבר החוב, הבנק העולמי וקרבן המטבע ופעילויותיהם באפריקה  
(19-5-2014)

קריאה:

Kanbur, Ravi, (2007), "The Co-Evolution of the Washington Consensus and the Economic Development Discourse", *Macalester International*, 24.

Mosley, Paul (1992), "Policy-Making without Facts: A Note on the Assessment of Structural Adjustment Policies in Nigeria, 1985-1990", *African Affairs*, 91:363, pp. 227-240

Naiman, Robert and Neil Watkins (1999), "A survey of the impact of IMF structural adjustment in Africa: growth, social spending and debt relief", CEPR, Available from: [http://www.cepr.net/documents/publications/debt\\_1999\\_04.htm](http://www.cepr.net/documents/publications/debt_1999_04.htm)

Rodrik. Dani (2006), "Goodbye Washington Consensus, Hello Washington confusion?", *Journal of Economic Literature*

שיעור 12: סיוע בימינו: בין המערב למזרח (26-5-2014)

קריאה:

Burnside, Craig and David Dollar, (2004), "Aid, Policies and Growth: Revising the Evidence", The World Bank Policy Research Working paper no. 3251  
Ching, Kwan Lee (2009), "Raw encounters, Chinese managers, African Workers and the politics of casualization in Africa's Chinese enclaves", *The China Quarterly*, 199, pp. 647-666  
Dambisa Moyo: Dead Aid: <http://www.youtube.com/watch?v=8FkVNpNiLd0>  
Easterly, William (2008), "Can the West Save Africa?", *NBER Working Paper No. 14363*  
Lum, Thomas, Fischer, Hannah, Gomex-Granger, Julissa and Anne Leland, (2009), "China's Foreign aid activities in Africa, Latin America and Southeast Asia", CRS Report for Congress, US.

שיעור 13: אתגרי פיתוח כלכלי בימינו באפריקה (2-6-2014)

קריאה:

Bennell, Paul (2003), "HIV/Aids in Sub Saharan Africa: The growing epidemic?"  
ELDIS discussion paper

Bigsten, Arne and Måns Söderbom, (2011), "Industrial Strategies for Economic Recovery and Long-term Growth in Africa", *African Development Review*, 23(2), 161-171

Sachs, Jeffrey D. and Andrew M. Warner (2001), "The curse of natural resources", *European Economic Review*, 45 pp. 827-838

The World Bank (2008), "World Development Report 2008: Agriculture for Development", Washington DC: IBRD/The World Bank

Trade trap: Ghana <http://www.youtube.com/watch?v=blvxPshCDe4>

רשימת שאלות לבחירה עבור מטלת אמצע סמסטר:

1. באיזה אופן הנסיון בסחר עבדים באפריקה הכשיר את הקרקע לסחר הטרנס-אטלנטי? מה ההבדלים העיקריים בין סוגי הסחר?
2. מה היו השפעות סחר העבדים על מדינות אפריקה? בחר מדינה אחת לדוגמא ותאר את ההשפעות לטווח קצר וטווח ארוך
3. האם ניתן לומר שהשליטה הקולוניאליסטית היתה חיובית לפיתוח כלכלי באפריקה? הסבר ותן דוגמאות
4. מה היא התאוריה המוסדית לפיתוח? במה היא שונה מהתאוריה הגאוגרפית? מי מהן מתאימה לדעתך להסביר את הפיתוח במדינות אפריקה עד ימינו? תן דוגמא של מדינה או שתיים
5. האם דמוקרטיה גורמת לצמיחה כלכלית? האם צמיחה כלכלית מביאה לדמוקרטיה? הסבר את התהליכים המקשרים בין צמיחה כלכלית לסוג משטר, תוך שימוש בדוגמאות ממדינה או מדינות באפריקה

6. מהן ההשפעות העיקריות של מלחמת אזרחים על פיתוח כלכלי? מדוע יש המתייחסים למלחמת אזרחים כאל מלכודת? תן דוגמא ממדינה או שתיים באפריקה
7. באיזה אופן השפיע האפרטהייד על צמיחה כלכלית בדרום אפריקה? באיזה אופן אתגרי הפיתוח הכלכלי באפריקה היום הם תוצאה של האפרטהייד?
8. מהו "קונסנזוס וושינגטון"? מה הוא הבסיס התאורטי לפיתוחו? כיצד הוא השפיע על כלכלות אפריקה? בחר כלכלה אחת או שתיים כדוגמא
9. מהי הביקורת העיקרית על ארגוני הסיוע ופעולותיהם באפריקה? האם כספי ופעולות הסיוע של סין יכולים לסייע בפיתוח היכן שהסיוע המערבי נכשל? הסבר